

Riktlinjer för Karlskrona kommuns barnrättsarbete

Dokumenttyp:	Riktlinje för Karlskrona kommuns barnrättsarbete
Beslutad av:	Kommunstyrelsen
Antagen:	2021-11-30 § 277
Gäller för:	Samtliga nämnder och bolag
Ansvar för revidering:	Kommundirektör
Giltighetstid:	2021-2025

Inledning

1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) svensk lag, lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, fortsättningsvis kallad barnrättslagen.

Barnrättslagen innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn (0-18 år). Det är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter.

Redan 2010 antog Riksdagen en strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Strategin består av nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Regeringens proposition 2009/10:232 (bilaga 1).

För Karlskrona kommun innebär lagen det ökade krav för att se till att barns rättigheter blir tillgodosedda. Nyckeln är bland annat att hitta former som kan engagera många. Kommunens arbete ska vara inriktat mot att hitta sådana modeller. Barn och ungas inflytande ska inte enbart ske i formella icke förpliktigande samråd utan ska även ske i de miljöer där barn och unga ingår till vardags. Det är av stor vikt att ta tillvara deras egen kreativitet och engagemang. För att kommunen ska lyckas i att stärka barnrättsarbetet, måste barn och unga få vara med och påverka.

Målsättning

Riktlinjernas syfte är att stärka barnets rättigheter och möjlighet till delaktighet och inflytande i Karlskrona samt förbättra barn och ungas livsvillkor med utgångspunkt i barnrättslagen. Tillämpningen av lagen sker med stöd av barnchecklista och i vissa fall med hjälp av barnkonsekvensanalys.

I den tjänsteskrivelsen som skrivs vid alla ärenden som ska tillställas nämnd/styrelse inför beslut ska en ifylld barnchecklista ingå.

Genom denna riktlinje ska barnrättsfrågorna ges ett större fokus och perspektivet ska ses som en självklar del i processer och beslutsfattande. Genom kunskapshöjande insatser och metodutveckling som arbetas in i Karlskrona kommuns

hållbarhetsprogrammet (antaget 2021-04-29) samt kvalitetsnätverket ska kommunen höja sin kunskap kring barnrättsfrågorna och varje verksamhet ges möjlighet att sätta barns bästa i främsta rummet.

Kommunens övergripande arbete med att införliva barnrättsperspektivet i alla beslut som rör barn är ytterst kommunstyrelsens ansvar men det åligger all nämnder, förvaltningar och styrelser att arbeta i enlighet med riktlinjen.

Arbetet med barnrättsfrågorna leds av kommunledningen och är en del av kommunens hållbarhetsarbete.

Uppföljning och redovisning ska ske årligen i samband med kommunens årsbokslut inom ramen för uppföljning av den sociala hållbarheten.

Beskrivning

Barnkonventionens grundprinciper och utgångspunkt för barnrättslagen.

Barnkonventionen består av 54 artiklar som tillsammans utgör en helhet och som inte kan rangordnas. Det är dessa artiklar som i Sverige utgör barnrättslagen. Konventionen bygger på fyra grundläggande principer. Dessa ska alltid beaktas när det gäller frågor som rör barn. Principerna återfinns i artikel två, tre, sex och tolv.

Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 2 1. Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt. 2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Artikel 3 anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa

måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.

Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad

Delaktighet och inflytande

Det är angeläget att barn och unga har möjlighet att påverka och att ta del av samhället, oavsett bakgrund, kön eller nationalitet.

Av barnkonventionen framgår att:

“Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. Hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad.”

Alla barn och unga ska således ha likvärdiga möjligheter till delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Barn har rätt till kunskap om demokrati för att få och kunna ta det ansvar det innebär att vara delaktig i beslut. De ska också ha insikter om att demokrati inte handlar om att alltid få sin vilja igenom utan om att få vara med och lämna synpunkter i sammanhang där alla åsikter beaktas.

Nyckeln är att hitta former som kan engagera många. Kommunens arbete ska vara inriktat mot att hitta sådana modeller. Barn och ungas inflytande ska inte enbart ske i formella icke förpliktigande samråd utan ska även ske i de miljöer där barn och unga ingår till vardags. Det är av stor vikt att ta tillvara deras egen kreativitet och engagemang. För att kommunen ska lyckas i att stärka barnrättsarbetet, måste barn och unga få vara med och påverka.

Webbutbildning

Barnombudsmannen har tagit fram en webbutbildning för att förenkla och stödja kommuner i deras arbete med barnkonventionen.

Utbildningen är kostnadsfri och kan anpassas efter vilken organisation man arbetar i. Utbildningen administreras digitalt av Karlskrona kompetenscenter. Det åligger varje anställd i kommunen att ta del av denna webbutbildning. Då utbildningen är obligatorisk innebär det att närmaste chef har ett uppföljningsansvar i samband med det årliga medarbetarsamtalet.

Barnchecklista (bilaga 2)

Före beslut fattas ska ställning tas till följande:

- Har en analys gjorts kring vilka barn som kan diskrimineras av beslutet?
- Innebär beslutet att barns bästa sätts i främsta rummet?
- Tillgodoses barns rätt till liv och utveckling genom beslutet?
- Har barn getts möjlighet att uttrycka sin åsikt och har deras åsikt beaktats?

Om svaret är nej på någon av frågorna, fundera över om beslutet följer barnrättslagen och om en barnkonsekvensanalys bör upprättas.

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är enligt Barnombudsmannen ett verktyg för att omsätta barnrättslagen i handling och synliggöra barnets bästa. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan lokala och regionala beslutsfattare arbeta systematiskt och vara försäkrade om att ett barnperspektiv finns med i besluten. Syftet är att både på kort och lång sikt förbättra barns och ungas levnadsvillkor. En barnkonsekvensanalys är en utredning som ligger till grund för beslutsfattande som rör barn och kan se olika ut beroende på vilken verksamhet det gäller. Aspekter som ska finnas med i utredningen är främst barnets eller barnens synpunkter, barnets sociala nätverk, lagstiftning, barnkonventionens artiklar, forskning och beprövad erfarenhet, men även faktorer som ekonomi, intressekonflikter och långsiktighet ska ingå.

Bilaga 1

Regeringens proposition 2009/10:232

Nationella strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Redan 2010 antog Riksdagen en Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Strategin består av nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige (bilaga 1).

- Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
- Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
- Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad det innebär i praktiken.
- Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjuds stöd i sitt föräldraskap.
- Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter.
- Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
- Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
- Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Bilaga 2

Barnchecklista

Checklistorna bör verksamhetsanpassas för att fungera på bästa sätt. Se exempel nedan på generella frågor som kan ställas:

1. Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?

- Ja o
- Nej o

Förklara oavsett svar

2. Innebär beslutet att barns och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter beaktas?

- Ja o
- Nej o

Förklara oavsett svar

3. Innebär beslutet att barns och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?

- Ja o
- Nej o

Förklara oavsett svar

4. Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening?

- Ja o
- Nej o

Förklara oavsett svar

5. Har särskild hänsyn tagits till fysiskt och/eller psykiskt funktionsnedsatta barn och ungdomars behov?

Förklara oavsett svar